

Sygn. akt III AUa 2143/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Irena Goik SSA Maria Małek - Bujak
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2012 r. w Katowicach

sprawy z odwołania H. G. (H. G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 29 sierpnia 2012 r. sygn. akt X U 1616/12

oddala apelację.

/-/ SSA I. Goik /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 2143/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 marca 2012r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał ubezpieczonej H. G. prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 1 miesiąc 2011r. (grudzień 2011r.) na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 lipca 2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych.

Od decyzji tej ubezpieczona wniosła odwołanie, domagając się przyznania jej jeszcze prawa do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od stycznia 2010r. do listopada 2011r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji, podnosząc, że ubezpieczona nabyła prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu od dnia 21 grudnia 2011r.

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia - ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługującego jej mężowi w wymiarze 3 ton rocznie za okres od 1 stycznia 2010r. do 30 listopada 2011r.

Sąd stwierdził, że ubezpieczona H. G. od dnia 21 grudnia 2011r. jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 21 grudnia 2011r. mężu P. G..

P. G. do dnia zgonu pobierał emeryturę górniczą. Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011r., sygn. akt XU 1070/11, Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił decyzję organu rentowego z dnia 21 marca 2011r., przyznając mu ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wymiarze 3 ton rocznie za lata 2008-2009. Wyrok ten został wykonany przez organ rentowy decyzją z dnia 2 sierpnia 2011r., na mocy której P. G. wypłacony został ekwiwalent za lata 2008-2009 (akta emerytalne P. G. k. 18 i nast.).

W dniu 24 lutego 2012r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę ekwiwalentu z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za lata 2010-2011 dla uprawnionych emerytów i rencistów z przedsiębiorstw robót górniczych. Rozpoznając ten wniosek, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 28 marca 2012r., przyznając ubezpieczonej ekwiwalent za miesiąc grudzień 2011r. (k. 12-15 a.r.)

Ubezpieczona nie zgodziła się z taką decyzją organu rentowego i w toku postępowania odwoławczego domagała się wypłaty ekwiwalentu należnego jej mężowi od stycznia 2010r.

Zdaniem Sądu, odwołanie ubezpieczonej podlega uwzględnieniu.

Zasady i sposób realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od dnia 1 stycznia 2002r. do dnia 31 grudnia 2015r. określają przepisy ustawy z dnia 6 lipca 2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych (Dz. U. nr 147, poz. 1031), zwanej dalej ustawą o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z (...). Ustawa ta realizuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2005r., sygn. akt SK 20/04 (publ. OTK - a 2005/11/133), stwierdzający niezgodność z art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 Konstytucji RP art. 55 ustawy z dnia 26 listopada 1998r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz. U. nr 162, poz. 1112 z późn. zm.), w brzmieniu nadanym przez art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 grudnia 2001r. (Dz. U. nr 154, poz. 1802) - w części obejmującej zwrot „z kopalń całkowicie zlikwidowanych”.

Do kręgu osób uprawnionych do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla należał również mąż odwołującej się, któremu organ rentowy na złożony przezeń wniosek wypłacił ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel deputatowy w wymiarze 3 ton rocznie za lata 2008-2009.

Spór w rozpoznawanej sprawie dotyczył możliwości przyznania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla deputatowego za okres od stycznia 2010r. do listopada 2011r. odwołującej się - skoro w tym okresie nie była ona osobą uprawnioną do renty.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 8 ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z (...) w razie śmierci osoby uprawnionej, która zgłosiła wniosek o wypłatę ekwiwalentu, należny jej ekwiwalent wypłaca się małżonkowi oraz dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba (ust. 1 art. 8). Osoby, o których mowa w ust. 1, mają prawo do udziału w postępowaniu o wypłatę ekwiwalentu, nieukończonym wskutek śmierci osoby, która wystąpiła o wypłatę ekwiwalentu (ust. 2 art. 8). Przedmiotowe roszczenia, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której ekwiwalent przysługiwał, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o prowadzenie postępowania w tym zakresie (ust. 3 art. 8).

Sąd podkreślił, iż stosownie do treści art. 7 ust. 7 powoływanej ustawy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 lipca 2011r. (Dz. U. z 2011r., nr 144, poz. 856) w przypadku wypłaty przez ZUS ekwiwalentu na wniosek, o którym mowa w ust. 1-4, ekwiwalent w następnych latach wypłaca się bez konieczności złożenia kolejnych wniosków o jego wypłatę.

Bezspornie mężowi ubezpieczonej organ rentowy wypłacił ekwiwalent na wniosek, o którym mowa jest w ust. 1-4 art. 7 ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych - tym samym wobec regulacji art. 7 ust. 7 - celem wypłaty ekwiwalentu za kolejne lata 2010-2011 nie było już konieczne składanie przez niego wniosku o wypłatę tego świadczenia. Bezspornie także w okresie od stycznia 2010r. do dnia zgonu mąż ubezpieczonej był uprawniony do świadczenia emerytalno-rentowego, do którego za ten okres wypłacie podlegał także w I kwartale 2012r. ekwiwalent pieniężny w wymiarze odpowiadającym 3 tonom rocznie. Prawo do tego świadczenia nie zostało zrealizowane, gdyż jego wypłata, zgodnie z harmonogramem określonym w art. 7 ust. 5 ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych nastąpić miała właśnie w I kwartale 2012r., a więc po zgonie uprawnionego.

Wobec powyższego, postępowanie w sprawie uprawnień do ekwiwalentu pieniężnego męża ubezpieczonej za lata 2010-2011 nie zostało ukończone wskutek jego śmierci. Roszczenie o ekwiwalent potwierdziła w dniu 24 lutego 2012r. jego żona - domagając się, zgodnie z harmonogramem, wypłaty ekwiwalentu za lata 2010-2011. Roszczenie o ekwiwalent należny mężowi skarżącej zatem nie wygasło, bowiem odwołująca się przed upływem 12 miesięcy od jego zgonu zgłosiła stosowny wniosek.

Mąż ubezpieczonej był osobą uprawnioną do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991r. i bezspornie nie otrzymał tego ekwiwalentu za lata 2010-2011, kiedy to był uprawniony do świadczenia emerytalno-rentowego. Ubezpieczona z zachowaniem terminu określonego w ustawie o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z (...) zgłosiła wniosek o niezrealizowane za jego życia świadczenie - spełnia zatem wszystkie warunki określone powołaną powyżej ustawą dla uzyskania dochodzonego w niniejszym postępowaniu świadczenia za okres od stycznia 2010r. do listopada 2011r.

Pogląd Sądu uzasadnia także to, że zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Apelacyjnego w Katowicach, osoba uprawniona do renty rodzinnej nie jest uprawnioną do ekwiwalentu za okres poprzedzający nabycie przez nią prawa do renty rodzinnej - pomimo, że przed tym dniem uprawnioną do ekwiwalentu była osoba, której świadczenia emerytalno-rentowego - renta rodzinna jest pochodną (por. m. in. wyroki z dnia 16 czerwca 2009r., sygn. akt III AUa 2387/08 i III AUa 2406/08, z dnia 24 września 2009r., sygn. akt III AUa 4432/08 czy też wyroku z dnia 17 listopada 2009r., sygn. akt III AUa 465/09). Powyższe sprawia, że uprawniony do renty rodzinnej ekwiwalentu za okres poprzedzający uzyskanie uprawnień do renty rodzinnej może dochodzić w ramach niezrealizowanych świadczeń po osobie, która

z wnioskiem o taki ekwiwalent już wystąpiła - co miało także miejsce w niniejszej sprawie. Mąż ubezpieczonej nie dożył jedynie terminu płatności należnego mu za lata 2010-2011 świadczenia (vide przepis art. 7 ust. 7 ustawy o ekwiwalencie pieniężnym

z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z (...) nie był on obowiązany do składania wniosku o ekwiwalent za lata 2010-2011 bowiem jego wniosek o ekwiwalent za lata wcześniejsze został pozytywnie rozpatrzony) - realizacja zaś takiego świadczenia na rzecz osób bliskich zmarłemu stanowi istotę instytucji niezrealizowanych świadczeń.

Mając powyższe na uwadze Sąd, z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wniósł organ rentowy.

Zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - a to art. 7 ust. 4 pkt 6 i ust. 5 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. nr 147 poz. 1031) - poprzez błędne przyjęcie, iż ubezpieczonej przysługuje prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia - ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla przysługującego jej mężowi w wymiarze 3 ton za okres od 1 stycznia 2010r. do 30 listopada 2011r. - wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

Zdaniem organu rentowego wyroku tego nie można uznać za słuszny.

Z zebranego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczona jest wdową po zmarłym górniku i od dnia 21 grudnia 2011r., tj. od śmierci męża, jest uprawniona do renty rodzinnej.

Wniosek o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego ubezpieczona złożyła w dniu 24 lutego 2012r i dotyczył on ekwiwalentu za okres 2010-2011r.

Sąd I instancji, rozpoznający sprawę, przyznał ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu za sporny okres, bez uwzględnienia terminu zgonu jej męża.

Zasady i sposoby realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od 1 stycznia 2002r do dnia 31 grudnia 2015r. reguluje w sposób zupełny ustawa z dnia 6 lipca 2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. nr 147, poz. 1031).

W szczególności w treści art. 7 ust. 4 i 5 cyt. ustawy ustalono harmonogram wypłaty ekwiwalentu i termin wypłaty za okres 2010-2011 wskazano na 2012r. Natomiast wniosek o wypłatę ekwiwalentu osoba uprawniona powinna złożyć do końca I kwartału, w którym ekwiwalent ma zostać wypłacony.

Zgodnie natomiast z art. 8 ust. 1, w razie śmierci osoby uprawnionej, która zgłosiła wniosek o wypłatę ekwiwalentu, należny jej ekwiwalent wypłaca się małżonkowi oraz dzieciom. Z akt sprawy wynika, że zmarły mąż ubezpieczonej nie zgłosił wniosku o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego za sporny okres, zatem brak jest podstaw do wypłaty ekwiwalentu, ponieważ z przepisu jednoznacznie wynika, że wniosek taki powinien złożyć jej mąż, gdy jeszcze żył.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja jest niezasadniona.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji.

Słusznie zauważył Sąd Okręgowy, iż mąż ubezpieczonej złożył wniosek o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego jako osoba uprawniona i stosownie do treści art. 7 ust. 7 w/w ustawy z 6 lipca 2007r. - ekwiwalent w latach następnych wypłaca się bez konieczności złożenia kolejnych wniosków o jego wypłatę.

Dlatego celem wypłaty ekwiwalentu za lata 2010-2011 istotnie mąż ubezpieczonej nie musiał składać kolejnego wniosku, a w okresie od 1 stycznia 2010r. do dnia zgonu, był uprawniony do ekwiwalentu pieniężnego.

A zatem - prawo ustalone - a jedynie wypłata przesunięta w czasie i do dnia śmierci świadczenie to nie zostało zrealizowane - dlatego słusznie uznał Sąd

I instancji, że prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia nabyła żona - wdowa - stosownie do treści art. 136 ust. 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z FUS w zw. z art. 7 ust. 7 oraz ust. 5 i art. 8 ust. 1-3 cyt. wyżej ustawy z 6 lipca 2007r. o ekwiwalencie pieniężnym (...).

Nie znajdując zatem podstaw do uwzględnienia apelacji, z mocy art. 385 k.p.c. należało orzec, jak w sentencji wyroku.

/-/ SSA I. Goik /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak
Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR